

56^e Jaargang

Donderdag 11 maart 2021

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie Ambtelijke praktijk
Kerkelijk actueel
Voor de jeugd Sprekend verleden

Aanschouw het verbond!

“Aanschouw het verbond...” (Psalm 74: 20a).

Het is in een situatie van grote nood en ontredde- ring dat deze woorden klinken. Ze maken deel uit van één van de Psalmen van Asaf. Een echte crisispsalm. Hoor eens naar het begin: “O God, waarom verstoot Gij in eeu- wigheid? Waarom zou Uw toorn roken tegen de schapen Uwer weide?” Er is blijkens het vervolg van de Psalm ook heel wat gebeurd. Wanneer en hoe concreet – dat is niet helemaal duidelijk. Er is wel gedacht aan de gruwelen onder koning Manasse. Maar ook wel aan de tijd van de wegvoering van Juda in ballingschap. Zelfs wel aan de tijd van de Makkabeëen, toen koning Antiochus IV Epifanes een terreurbewind voerde.

Hoe dan ook, er zijn verschrikkelijke dingen aan de hand. De vijanden zijn gekomen. Ze hebben het heil- igmaat verwoest. De dienst der verzoening is verstoord. De heilige ceremoniën zijn opgehouden. De priesters dienen niet meer. En ook is er geen profeet meer in het land te bekennen. Het is alsof ik een snik hoor in de woorden van vers 9: “Wij zien onze tekenen niet...” De uiterlijke tekenen van Gods verbond met het volk zijn onzichtbaar geworden. Over dit alles laat de dichter zijn klaaglied horen. Hoe anders was het voorheen. “Hoe menigmaal hebt G’ ons Uw gunst betoond...” Maar dat is nu verleden tijd, zo lijkt het wel. De dichter klaagt zijn bittere klacht.

Maar dat niet alleen. Als de psalmist zich de wonderen van de Allerhoogste in herinnering brengt, beseft Hij dat de Heere toch niet veranderd is. God is immers God! “Evenwel is God mijn Koning van ouds af!” Dat geeft hem de moed en ook de vrijmoedigheid om bij de Heere te gaan pleiten. De laatste zes verzen van de Psalm zijn ge- vuld met een aanhoudende stroom van smeekgebeden, opdat de Heere toch een wending in deze crisis brengen zal. “Heere, gedenk! Vergeet de hoop van Uw ellendigen niet! Sta op, o God!”

Wat is zijn pleitgrond? De vaste grondslag van het ver- bond van God! Daar beroept hij zich op. “Aanschouw het verbond!” De dichter heeft het opgegeven om te put- ten uit eigen bronnen. Om met allerlei maatregelen en hulpmiddelen de nood zelf te lijf te gaan. De dichter weet waar hij zijn moet. Bij de Heere, de God van het verbond! “Aanschouw het verbond!”

Zou dit gebed ook in onze eigen crisis gepast zijn? Ja, dat zal het zeker wel. Maar de vraag is: kennen wij onze crisis ook echt als een crisis? Een crisis die ons bij de Heere brengt? Velen, ook onder ons, ervaren de moeite en zorg van deze tijd. Als onze gezondheid is aangetast. Als onze sociale contacten noodzakelijk zo beperkt zijn. Als ons bedrijf in de rode cijfers terecht kwam. Als we moeten vrezen onze baan kwijt te raken. Als onze jon- geren moeite hebben hun weg te vinden. Wanneer we als gemeente niet meer kunnen samenkomen. Als zelfs de sacramenten niet meer worden bediend. Als dus de tekenen en zegels van Gods verbond niet meer zichtbaar zijn. Crisis alom. Het bracht de psalmist bij de Heere.

Met veel vragen. Maar ook met een krachtig pleitgebed: “Aanschouw het verbond...” Die weg wijst Psalm 74 ook ons.

Achter ons psalmboek treffen we een aantal gebeden aan die dateren uit de eeuw van de Reformatie. Eén daarvan wordt ons aangereikt met het oog op “de nood der chris- tenheid.” Enkele zinnen uit dat gebed sluiten naadloos aan bij het gebed van Psalm 74. Ze luiden (hier en daar een beetje hertaald) als volgt.

“Straf ons toch niet in Uw toorn, maar kastijd ons ge- nadig. En onderhoud veel meer het werk, dat Gij in ons door Uw barmhartigheid begonnen hebt, opdat de gehele wereld wete en erkennne, dat Gij onze God en Zaligmaker zijt. Uw volk Israël heeft U zo menig- maal vertoornd, en Gij hebt hen terecht gestraft. Maar zo dikwijls zij zich weer tot U bekeerden, hebt gij hen altijd in genade aangenomen. En hoe zwaar ook hun zonden en misdaden waren, zo hebt Gij nochtans die plagen, die hun toebereid waren, afgewend vanwege het verbond, hetwelk Gij gemaakt hebt met Uw dienaren Abraham, Izak en Jakob, en hebt also het gebed van Uw volk nooit van U verstoten.

Nu hebben wij door Uw genade even dat zelfde verbond, hetwelk Gij in de hand van Jezus Christus, onze Midde- laar, tussen U en alle gelovigen hebt opgericht. Ja, het is nu zoveel heerlijker en krachtiger, nadat Christus, met Zijn heilig lijden en sterven, en met Zijn ingang in de heerlijkheid, het bevestigd en vervuld heeft.

Daarom, o Heere, verzakende onszelf, en alle menselijke hulp, nemen wij onze toevlucht alleen tot het zalige ge- nadeverbond, door hetwelk onze Heere Jezus Christus, tot een volkomen offerande van Zijn lichaam éénmaal aan het kruis voor ons overgevende, ons met U in eeu- wigheid verzoend heeft. Daarom, o Heere, zie áán het aangezicht van Uw Gezalfde, en niet onze zonden, op- dat Uw toorn door Zijn voorbidden gestild worde, en dat Uw aanschijn over ons lichte tot onze vreugde en zaligheid.”

Het is niet verboden het gebed van Asaf, en de uitwer- king daarvan in dit oude formuliergebed, ook nu nog te bidden. De Heere verhoore het genadig.

Ds. J.M.J. Kieviet

Is het wel echt?

Onlangs kreeg ik een mail van een jongere die mij vroeg waarom de focus in bevindelijke preken vaak op de zonde ligt. En wat voor invloed dat zou hebben op het geestelijke leven in de gereformeerde gezindte. Is die focus de reden waarom daar niet veel mensen tot geloof komen? 'Waarom zou ik geloven dat de bevindelijk gereformeerde leer de juiste is, als er kennelijk zo weinig mensen tot bekering komen?' Dat zijn wel diepe vragen! Ik ben er blij mee dat er jongeren zijn met zulke wezenlijke dingen bezig zijn. Zullen we er aan de hand van Jona samen eens over nadenken?

We hebben gezien dat er in het leven van de zeelui een grote verandering is gekomen. Eerst riepen ze tot hun eigen goden. Maar nu niet meer. Nu roepen ze tot de HEERE, de God van Jona. Ze hebben begrepen dat ze alleen met deze God van doen hadden. Niet met dagon of baäl, maar met Jehova.

En in wat voor gestalte roepen ze Hem aan? In nederigheid en onderworpenheid. Ze hebben veel geleerd in deze storm. Ze hebben geleerd dat God de schuldige niet onschuldig houdt. Ze hebben geleerd dat ze niet anders zijn dan rechteloze zondaren.

En het tweede wat we van hen lezen, is dat ze de Heere vrezen. Zo staat het in vers 16. Eerst vreesden ze voor de storm. Maar nu is het voorwerp van hun vrees veranderd. Nu vrezen ze de HEERE. En daaruit volgt als vrucht '... en zij slachtten den HEERE slachtoffer, en beloofden geloften.' Zijn die zeelui dan allemaal tot waarachtige bekering gekomen? Hebben ze allemaal het waarachtige geloof leren beoefenen? Zijn ze allemaal wedergeboren? Dat staat er niet heel expliciet. Net zomin als het van de wijzen uit het Oosten wordt gezegd. Maar alle elementen van een waarachtige bekering zijn wel aanwezig. Het zou dus heel goed kunnen.

Maar anderzijds, het zou ook een schijnbekering geweest kunnen zijn. Een geloof dat er slechts voor een poosje was, een zogenaamd tijdgeloof. Of een geloof veroorzaakt door wat ze hebben

meegemaakt, een wondergeloof. We weten het niet, want hierna lezen we niets meer van de zeelui.

Vanuit de mens gezien is er echter altijd reden om voorzichtig te zijn met hoge woorden. Daarom lees je in de psalmen van de geloofsstrijd die er in het leven van Gods kinderen is. David heeft in zijn leven geleerd, dat hij zelf niet te vertrouwen is. 'Ik ben tot hinken en tot zinken ieder ogenblik gereed' zegt hij in Psalm 38. En in Psalm 139 vraagt hij of de Heere hem voor schadelijke wegen wil bewaren en hem op de eeuwige weg wil leiden.

'En Paulus dan?' zo vroeg de mailschrijver. 'Ik ellendig mens' is toch geen uitspraak van een twijfelend gelovige? Hij is voor de volle 100% verzekerd van de vergeving van zijn zonden.'

Dat klopt op zich wel, maar we moeten bedenken dat Paulus in Romeinen 7 onderwijs geeft aan Gods kinderen en daarbij geleid werd door de Heilige Geest. Daarbij komt dat dit niet wil zeggen dat Paulus nooit meer getwijfeld heeft. In 1 Korinthe 2:3 bijvoorbeeld zegt hij 'Ik was bij u in zwakheid en in vreze en in veel beving.' En in 1 Korinthe 9:27 sluit hij niet uit dat hij ook verwerpelijk zou kunnen worden. Lees de kanttekening van de Statenvertaling daar eens bij.

John Newton, dichter van Amazing Grace, heeft in een ander gedicht gezegd:

*Er is een vraag die ik brandend ben te weten / een vraag die mij beangstigt en verdriet:
mag ik met recht een kind des Heeren heten / ben ik Zijn eigendom of ach, ben ik het niet?*

Een christen is geen mens die voor God noch duivel bang is, integendeel. Een ware gelovige voert een strijd op leven en dood. We hebben te doen met een heilig God. We hebben te doen met een boos hart. We zijn op weg naar Gods rechterstoel. Daarom lezen we in Spreuken 28:14: 'Welgelukzalig de man die gedurig vreest, maar die zijn hart verhardt, zal in het kwaad vallen.' De kanttekening bij de Statenvertaling zegt: Dat is, die oprechtelijk bekeerd zijnde door waren eerbied, dien hij God toedraagt, Hem vreest te vertoornen, en voor ogen nemende de straffen die den kwaden bereid zijn, zich in ootmoed en kinderlijke vreze naar de geboden Gods aanstelt, om niet verloren te gaan.

Ds. M.A. Kempeneers
www.bewaarhetpand.nl

Jona 1:16

Dies vreesden de mannen den HEE-RE met grote vreze; en zij slachtten den HEERE slachtoffer en beloofden geloften.

Ambtsdrager in Coronatijd (5)

Hoe kun je als ambtsdragers in deze Coronacrisis je ambt en plicht getrouw verrichten tot Gods eer? Is dat geen onbegonnen werk in deze moeilijke tijd vol gelegenheid voor verdeeldheid, verwarring, vermoeidheid en verlegenheid? En wat is dan een Godzalig leven waartoe iedere ware christen wordt geroepen? Het eerste waartoe Paulus vanuit de gevangenis de Efeziërs oproept, is om in *alle ootmoedigheid* te wandelen. Deze nederigheid komt op uit de vernedering van het hart door Gods Geest. En dan wijst Paulus de Efeziërs vervolgens op een tweede deugd: die van de *zachtmoedigheid*.

Moedig

Deze rijke vrucht van genade staat niet los van de eerste. Anders gezegd: de vrucht van bescheidenheid groeit nooit alléén aan de boom, maar wordt vergezeld van de vrucht van de zachtmoedigheid. Wie tegenover elkaar bescheiden is, zal ook ten opzichte van elkaar mild zijn. Zo roept Paulus de gemeentelieden -geleid door de Heilige Geest- dus op om in ootmoedigheid en zachtmoedigheid elkaar te verdragen. Elkaar vast te houden, juist in een moeilijke periode.

Ook in onze tijd is zachtmoedigheid niet een deugd die gelijk veel lof oogst in de samenleving. Voortdurende discussies over het coronabeleid van de regering versterken de steeds scherpere tweedeling: je bent voor óf tegen. Dat het als individuele burger echt nog niet zo eenvoudig is om zelf de juistheid van bepaalde maatregelen te kunnen beoordelen, lijkt soms wel al te gemakkelijk vergeten.

Daarom is de oproep van Paulus tot een wandel in zachtmoedigheid actueler dan ooit. En nee, zachtmoedigheid is dus niet hetzelfde als soft, slap en halfzacht gedrag en al te veel toegeeflijkheid. Maar in een tijd als de onze waarin het opkomen voor jezelf en het links-

of rechtsom bevechten van eigen rechten voorop staat, getuigt het van geestelijke moed om zich niet keihard op te stellen tegenover anderen, maar met mildheid te reageren. Dat geldt tegenover ieder ander in de samenleving, maar zeker in de kerk tussen ambtsdragers onderling en tussen gemeenteleden en ambtsdragers.

Zalig

Niet alleen Paulus wijst in zijn brieven meerdere keren op de grote betekenis van zachtmoedigheid. Niemand minder dan Christus Zelf heeft dat ook één en andermaal gedaan tijdens Zijn leven op aarde. Denk alléén al aan de bekende woorden uit de Bergrede, de grondwet van Zijn Koninkrijk: "*Zalig zijn de zachtmoedigen, want zij zullen het aardrijk beërven.*" (Matth. 5:5)" En noemt Hij Zichzelf ook niet zachtmoedig als Hij in Mattheüs 11 vers 29 oproept om Zijn juk op te nemen en van Hem te leren dat Hij zachtmoedig is en nederig van hart? En zo komt Hij als de Vrededorst ook niet op een strijddier als een paard, maar op een rijdier als een ezelin Jeruzalem binnen: "*Zie, uw Koning komt tot u, zachtmoedig en gezeten op een ezelin en een veulen, zijnde een jong ener jukdragende ezelin.*" (Matth. 21:5)"

Het is opvallend dat Paulus de zachtmoedigheid in zijn brieven regelmatig ter sprake brengt juist waar het gaat om onderlinge vermaningen. Het is dus niet zo dat zachtmoedigheid ten koste gaat van noodzakelijke terechtwijzingen en dringende aansporingen. Integendeel! Maar wel roept Paulus op tot een milde houding bij het terechtwijzen van anderen: "*Broeders, indien ook een mens vervallen ware door enige misdaad, gij, die geestelijk zijt, brengt den zodanige te recht met den geest der zachtmoedigheid; ziende op uzelf, opdat ook gij niet verzocht wordt.*" (Gal. 6:1)" Hiermee doelt hij dus niet op hen

die opzettelijk Gods geboden overtreden, maar waar het gaat om hen die door zwakheid in de zonde zijn gevallen. Hoe moeten die worden vermaand? Wie door Gods Geest verlicht is, zal dat zoeken te doen in de geest van de zachtmoedigheid. Waarom? Paulus schrijft: "*Ziende op uzelf, opdat ook gij niet verzocht wordt.*" Wie zelf weet heeft van eigen zwakte, zonde en schuld, zal de ander met zachtmoedigheid zoeken terug te brengen. Als de heilige en rechtvaardige God door goedheid aangedreven mild is in het schuldvergeven, zouden dan zondaren ook niet mild willen zijn tegenover elkaar in deze Coronacrisis?

Noodzakelijk

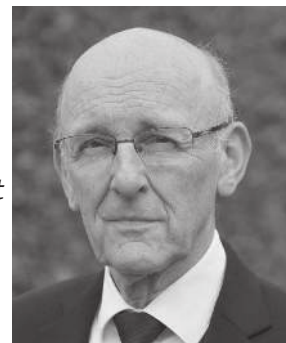
Ook in zijn brief aan Timothëus gaat Paulus in op de noodzaak van zelfbeheersing, die wordt gekenmerkt door een houding van zachtmoedigheid: "*Met zachtmoedigheid onderwijzende degenen die tegenstaan.*" (2 Tim. 2:25)" Zachtmoedigheid is dus gave én opgave in een Godzalig leven. Daarom kan dat niet samengaan met hoogmoedig spreken, hardvochtig handelen en respectloos elkaar veroordelen. Of om het met de woorden van de apostel Jakobus te zeggen in Jakobus 3 vers 13: "*Wie is wijs en verstandig onder u? Die bewijze uit zijn goede wandel zijn werken in zachtmoedige wijsheid.*" Zullen we de God aller genade bidden om deze geestelijke Coronawijsheid?

Ds. W.L. van der Staaij

SPREKEND VERLEDEN

Theodorus Avinck-9

'En hij heeft aan de belofte Gods niet getwijfeld door ongelooft, maar is gesterkt geweest in het geloof, gevende God de eer.' Romeinen 4:20

Onbekeerden

Avinck spreekt in de toepassing van zijn praktikale verhandeling over Romeinen 4:20 allereerst de onbekeerden aan. Het lichtvaardige geloof van onbekeerden is geen sterk geloof. Lichtvaardig geloof rust niet op de goede grond en mist de juiste vruchten en uitwerking. "Denk ook niet dat het ontwaken van uw geweten of het algemene werk van de Geest door verschillende preken, dat u nu en dan verontrust of neerslachtig maakt, een zwak geloof is, zoals sommige verblinde mensen denken. Juist daarmee moet uw geloof beginnen, namelijk dat u werkelijk gelooft buiten God en Christus te zijn. U bent ongelukkig, als u het geloof blijft missen. Die niet geloofd zal hebben, zal veroemd worden (Mark. 16:16). Rust daarom niet voordat u het geloof bezit."

Kleingelovigen

Na de onbekeerden spreekt Avinck de kleingelovigen aan. Avinck wil hen bemoedigen. De Bijbel geeft het recht daartoe. "De ontfermende Leidsman laat overal zien dat Hij Zijn hand tot de kleinen wil wenden en voor hen in het bijzonder zorg draagt." Het kleine en zwakke geloof is toch een waar en een oprecht geloof. Ook het zwakke geloof kent betrekking op Christus. Niet de grootte maar de echtheid van het geloof verenigt met Christus. Avinck zegt dat een klein kind net zo goed als een groot kind een zoon is van zijn vader. Alleen dat kleine kind kan nog geen vader zeggen. "Zo is het ook met u. Het 'Abba, Vader' uitspreken is voor u bijna onmogelijk vanwege uw zwakte en uw kleine geloof, maar u hebt er toch niet minder recht op dan de verstgevorderde." Jezus zal de lammeren in Zijn armen vergaderen en in Zijn schoot dragen. Hij wil het zwakke versterken. De medelijdende Ontfermer zal het gekrookte riet niet verbreken en de rokende vlaswiek niet uitblussen. God zal het goede werk dat Hij in u begon voortzetten.

Geloofsgroei

Avinck merkt terecht op dat kleingelovigen dienen te staan naar groei van hun geloof. Een groot geloof heeft immers veel voordelen boven een klein en zwak geloof. "Zou u niet graag meer tot eer van God willen leven? Zou u niet meer bestand willen zijn tegen de verzoeken en meer in staat Hem te dienen? Maar dat komt voort uit een sterk geloof! Daarom moet dit een sterke aansporing voor u zijn om naar vermeerdering van uw geloof te staan!" Een sterk geloof heeft aan God genoeg in moeitevolle omstandigheden. Een sterk geloof gelooft dat alle dingen medewerken ten goede. Een sterk geloof kent geen vrees in een dal van de schaduw des doods om-

dat de Heere Zijn Herder is en bij hem is. Versterking van het geloof is te verkrijgen. Er staat immers in Ezech. 34:16 'Het kranke zal Ik sterken.' Leg de vinger bij deze belofte. Sta naar groei en vermeerdering van het geloof. We lezen in 2 Petr. 3:18 'Maar wast op in de genade en kennis van onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus.'

Middelen tot versterking

Alles wat de groei van het geloof belemmert dient gemeden te worden. Kijk niet steeds en alleen naar uw gebrek en ellende. Zie op de volheid van Christus. Hoe meer u ziet van uw zonde en uw verdoemelijkheid, hoe meer dit moet uitdrijven tot Christus. Het steunen op gevoelige genade is ook een hinderpaal. "Zolang uw hart opgewekt, levendig en zachtmoedig mag zijn, zolang houdt u moed. Maar zodra dat ophoudt, ligt u weer op de grond." Een hinderpaal is ook God paal en perk stellen door Hem voor te schrijven wat er eerst moet gebeuren voordat u gelooft. Positief moet u ijverig naar de kerk gaan waar het Woord wordt gepredikt en de sacramenten worden bediend. Dat zijn immers de middelen die de Heere wil gebruiken tot versterking van het geloof. Juist zwakken in het geloof hebben versterking door het sacrament nodig. Sta naar een zuiver begrip van de fundamenteën van het ware geloof. Breng uw geloof ook in praktijk. Door de beoefening van het geloof wordt het geloof sterker. Span u in om gelovig gebruik te maken van de volheid die er in Christus is. "Ten slotte: maak veel gebruik van de geestelijke ervaringen die u hebt, en dan niet als grond maar als aanmoediging."

Sterk geloof

Het sterke geloof is een gave van God. De Heere brengt immers af van het vertrouwen op het bevinde en gevoelige leven. Het sterke geloof is alleen maar sterk zolang als de Heere kracht geeft. "Ten slotte, pas vooral op voor alles wat hinderlijk kan zijn voor het leven uit het geloof. De genade van het geloof is teer, het kan door het minste en geringste worden gestremd. Probeer daarom op uw hoede te zijn voor de ongelovige overdenkingen van uw wetische hart, en voor de aanvallen van de vorst van de hel, die vooral tegen uw geloof gericht zijn. Het Woord, het onbedrieglijk Woord van God, moet uw enige norm en regel zijn."

Ds. A. van Heteren

PLURIFORME KERK

Dr. B. Loonstra schreef een boek over de kerk (Een kerk). Daarin komen actuele vragen aan de orde. Ik wil hier graag in enkele afleveringen op ingaan. Ik ga op Joodse manier te werk. Want ik ga beginnen met het laatste hoofdstuk.

In het laatste deel krijgen we een duidelijke visie op hetgeen Loonstra voorstaat. Is er ooit een weg naar de begeerde eenheid? Hoe kunnen we kerkmuren afbreken? Nu, wat dat laatste betreft: er gaat veel tegen de vlakke, zo denk ik.

Eerst stelt de schrijver ons twee schetsen van de kerk voor. Er is een statische en een meer dynamische invulling van de kerk. De eerstgenoemde is de kerk, zoals wij die allemaal kennen. Loonstra wekt onbedoeld de indruk dat hij ons dan meeneemt naar het museum. Loonstra zelf is de rondleider, met een meewarige, maar ook vriendelijke en begripvolle glimlach. Hij schrijft deze close up ook consequent in de verleden tijd. Ach ja, zo was het.... Ik bedoel dit mijnerzijds ook uiterst vriendelijk en broederlijk: dat moet ook wel tegen een oud lid van je gemeente. De dynamische is meer het beeld dat men hanteert in evangelische gemeenten. Totaal anders. Het onthult ons dat er al veel evangelisch getinte stijlen binnen onze kerken bestaan. Ik zou dit beeld de vrolijke kerk willen noemen. Het is mooi meegenomen dat Loonstra deze schets behoorlijk kritisch beoordeelt. Hij ziet daar duidelijke nadelen. Dat waardeer ik positief.

Maar die eenheid? Ik hoop dat ik in het nu volgende Loonstra recht doe. Hij zou vrede hebben met één centraal geregelde kerk, waarbinnen allerlei vleugels bestaan. Vermoedelijk mag de paus ook meedoen. Want zo'n kerk zou kunnen als we een versmalde en afgeslankte centrale belijdenis zouden kunnen opstellen. Deze belijdenis vindt Bert in de bekende Twaalf Artikelen. Daar komt hij uit. Wie zou hier iets kwaads van kunnen denken? Overal worden deze artikelen elke zondag gelezen. Dus... Met inachtneming van die belijdenis mogen er allerlei verschillen bestaan. En die zijn er natuurlijk genoeg. Maar wel: respecteer elkaar. Zo stelt de schrijver zich deze droomkerk voor. Ik zelf heb wel eens gedacht aan een kerk als administratieve eenheid, maar met diverse van elkaar verschillende geestelijke afdelingen. Geen belijdenis dus. Overigens een ondeugdelijke voorstelling. Loonstra echter verbindt die onderlinge vakken wel allen door een belijdenis. Begrijpelijk, want een kerk heeft een belijdenis nodig.

Het idee is niet nieuw. Ik herinner me levendig dat Prof. Van Genderen bij het vak Symboliek ooit de naam noemde van een Gereformeerd theoloog, die ook dacht aan een afgeslankte belijdenis. Helaas kan ik me de naam alsook de specifieke term hiervoor niet meer herinneren. Van Genderen wees dit uiteraard ten stelligste af. Hij was immers overtuigd Gereformeerd. Jammer dat Loonstra deze hoogleraar niet heeft gekend. Hij en veel meer Gereformeerde theologen hangen in het museum van de schrijver.

Weer dat museum. Ja, want het gaat hier over oude tijden. Tijden waarin Dordrecht, Heidelberg en zelfs Geneve nog niet van zich hadden doen spreken. Dus een kerk zonder het Gereformeerde karakter en zelfs

zonder het hervormde stempel. Ik noemde reeds de afbraak van veel kerkmuren.

Kan Rome inderdaad meedoen? Ja, ik vermoed dat de schrijver die kant wel uitdenkt. Nu is dat niet helemaal zo ondenkbaar; ik ken eveneens theologen in de uiterst Gereformeerde vleugel die ook zo iets ervaren. Trouwens, ieder moet dit heimwee kennen. Ook op andere plaatsen namelijk geeft Loonstra blijk van waardering voor allerlei elementen uit de Roomse sfeer. Bezwaren met Rome lijken niet geheel onoverkomelijk. Dit gaat dus heel ver. Maar hoe kan het: ik hoor dat de schrijver veel liefde heeft voor de Chr. Geréformeerde kerken.

Wat bindt hem daaraan? Wat Rome betreft: men heeft daar Schrift en Traditie als bronnen. Hij vindt echter dat wij eigenlijk de traditie ook wel behoorlijk meetellen. Deze gedachte is ook sluimerend aanwezig in de brief van zes (doorgaande werk van de Heilige Geest).

Loonstra waardeert dus de Gereformeerde belijdenisgeschriften anders dan wij dat gewend zijn.

Als de Belijdenis spreekt over kenmerken en wezen van de kerk, klinken deze begrippen te beschouwelijk, te objectiverend (blz.20). Op blz. 124 meldt de schrijver dat hij mensen kent die door de jaar op jaar terugkerende Catechismuspreken dood gepreikt zijn. Ik vraag mij af: Lag dat aan de mensen of aan de Belijdenis? Het komt er dus op neer dat Loonstra de oplossing zoekt in een kerk, zoals die hierboven uit de verf gekomen is.

Ik concludeer dat hier veel wissels omgaan. U begrijpt dat zaken als homoseksualiteit en de positie van de vrouw hier geen rol meer spelen. In een zodanig pluriforme kerk kunnen en mogen zulke verschillen best bestaan.

We moeten ook met elkaar vaststellen dat onze kerken zo nooit bedoeld zijn. Mijn klemtonen liggen echt op het kerkbeeld zoals de Belijdenis dat voorstelt. Loonstra benadrukt terecht dat Jezus de eenheid heeft begeerd. Hij weet ook dat de waarheid hand in hand gaat met deze eenheid. Onze kerken zijn zo niet bedoeld en ook nimmer aangevangen, maar het gaat in de praktijk wel steeds meer die kant uit.

Ik attendeerde al op de brief van zes predikanten. Daarin horen we soortgelijke geluiden. Wie Loonstra leest verbaast zich (niet voor de eerste keer) dat hij deze toch wel verstrekkende woorden enigszins argeloos schrijft. Daarop zullen we ons moeten bezinnen. Dat gaat ons kerkbegrip onder druk stellen. Temeer daar de groep van zes cs. zelf het woord "scheuring" in de mond nemen.

Eenheid is belangrijk. Er is ook eenheid, onder allen die de Heere vreezen. Ik geloof ook niet dat verscheidenheid de grootste zonde van de kerk is. Als we echt weer geestelijk op onze plaats komen, dan zullen waarheid en eenheid hand in hand gaan.

Ds. P. Roos

Lezen in de brief aan de Hebreeën (6)

We belijden het in gemeenschap met de kerk der eeuwen aangaande Heere Jezus: *“... opgevaren ten hemel, zittende ter rechterhand Gods, des almachtigen Vaders...”* De Heere Jezus is, nadat Hij in de weg van lijden en sterven de zaligheid verworven heeft, door Zijn Vader verhoogd. Hij is de opgestane Levensvorst, die na veertig dagen ten hemel voer. Tot Hem sprak de Vader: *“Zit aan Mijn rechterhand!”* Deze laatste woorden kwamen we al in het eerste hoofdstuk van de Hebreeënbrief tegen. De eerste vier verzen van Hebreeën 2 zijn een soort toepassing, zo zagen we. Een vermaning om toch op zulke zaligheid acht te geven.

Nu lezen we verder vanaf vers 5. Daar neemt de schrijver de draad van het vorige hoofdstuk weer op. De hele rest van hoofdstuk 2 vertelt ons verder over Wie de Heere Jezus is, en over de zaligheid die Hij bereid heeft. Op de catechisatie leren de jongeren over de staten van de Heere Jezus: Zijn staat van vernedering en Zijn staat van verhoging. De diepe weg van de Zoon van God, in Zijn menswording, lijden en sterven. Hij heeft Zichzelf vernederd, tot in de dood van het kruis. Maar Zijn Vader heeft Hem uitermate verhoogd en heeft Hem een Naam gegeven boven alle naam! Verhoging dus in de weg van vernedering.

In deze volgorde lezen we het ook in Hebreeën 2: 5-18. De apostel schrijft eerst nog over Zijn hoge positie. Opnieuw in aansluiting op wat hij eerder schreef over de engelen. Nu met een aanhaling uit Psalm 8. In de Psalm zelf gaat het over de mens in het algemeen. De Heere heeft hem een weinig minder gemaakt dan de engelen. Maar de schrijver gaat het toepassen op de grote Mensenzoon. Aan Hem zijn alle dingen onderworpen. Hem is gegeven alle macht in hemel en op aarde. Zien we dat altijd? Heeft ook Gods Kerk daar altijd zicht op? Kunnen we dat altijd zomaar afleiden uit wat wij in dit leven zien, en aan wat ons overkomt? Nee, met ons menselijke inzicht, ook na ontvangen genade, zien we dat zomaar niet. *“Nu zien wij nog niet dat aan Hem alle dingen onderworpen zijn...”* [2: 8b]. Maar Gods Kerk weet toch van een hogere werkelijkheid. In de beoefening van het geschenken geloof mogen ze wel eens hoger zien. Zoals Stefanus, toen hij stond voor een briesende hoge raad die uit was op zijn dood. Vol van de Heilige Geest, en zijn ogen houdende naar de hemel, zag hij de heerlijkheid Gods, en Jezus, staande ter rechterhand Gods. Wel, daarop wijst ook de apostel hier in deze brief: *“... maar wij zien Jezus, met heerlijkheid en eer gekroond”* [2: 9a]. Gods Kerk heeft haar Zaligmaker in de troon. Hij is de door de Vader verhoogde Zoon des mensen. Die ooit wederkomen zal!

Aandacht voor de hoge plaats van Christus dus. Maar dan verandert de blikrichting van de schrijver. Jaze-ker, het gaat nog steeds over *“de overste Leidsman”* [2: 10], over Hem die *“te niet doen”* zal degene die het geweld des doods heeft [2: 14], en die zo de Zijnen

“verlossen” zal [2: 15]. Maar het moest alles langs een weg die diep en zwaar is. In dit tweede gedeelte van hoofdstuk 2 gaat het vooral over de diepe gang van de vernedering van Christus. Het is de lijdensweg van de Zoon die overigens door God Zelf zo beschikt is. *“Want het betaamde Hem om Wie alle dingen zijn en door Wie alle dingen zijn, dat Hij (...), de overste Leidsman hunner zaligheid, door lijden zou heiligen”* [2: 10]. Op deze wijze en op deze wijze alleen zou de Zaligmaker *“vele kinderen”*, kinderen van God namelijk, *“tot de heerlijkheid leiden.”* Hoe dan? Door het lijden heen. Dat was de weg die de Vader van eeuwigheid had beschikt. Dat was de weg die de Zoon van de aanvang af als Zijn missie had aanvaard. Welke opdracht Hij ook getrouw heeft uitgevoerd. *“Waarom Hij in alles de broeders moest gelijk worden”* [2: 17]. Daarin toonde Hij dat Hij een barmhartig en getrouw Hogepriester was. Tot het offer bereid. Het offer van Zijn eigen bloed en leven. Om alle dingen te doen *“die bij God te doen waren.”* Waartoe dan? Wat was het Goddelijke oogmerk van dat alles? *“Om de zonden van het volk te verzoenen”* [2: 17]. En Hijzelf zou daartoe niet alleen de offerende Hogepriester zijn, maar Zelf ook het Offerlam.

Nog één keer komt de apostel, dit schrijvende, terug op de engelen. Daarmee begon het immers in hoofdstuk 1. *“Want waarlijk, Hij neemt de engelen niet aan, maar Hij neemt het zaad Abrahams aan”* [2: 16]. Voor mensen, voor mensen verloren in schuld, heeft Hij dit alles gedaan. Het zaad van Abraham is immers het zaad van Adam. Van Joden en heidenen, van alle schepselen geldt dat ze verzoening nodig hebben. Daartoe kwam Hij. Daartoe leed Hij. Daartoe gaf Hij Zichzelf ten offer. Gekomen om te zoeken en zalig te maken, dat verloren is. Om hen, vijanden van nature, met de heilige God te verzoenen. En om hen aan te nemen als geliefde kinderen Gods. Wat een genade!

Ds. J.M.J. Kieviet

UIT DE SCHAT VAN HET VERLEDEN VAN ONZE KERKEN

Intussen hebben we verschillende keren geluisterd naar predikanten en hoogleraren uit het verleden van onze kerken. Achtereenvolgens kwamen professor Wisse, Van der Meiden en Van der Schuit aan het woord. Uit de lezersreacties begreep ik wel, dat velen zich verbonden weten aan deze 'voorgangers, die ons het Woord Gods gesproken hebben' (Hebreeën 13: 7). Een van onze lezers stuurde me het mooie boekje 'Wat is bevinding' van prof. L.H. van der Meiden toe, met het verzoek om ook daaruit eens iets door te geven. Dat hoop ik zeker een keer te doen.

Deze keer echter aandacht voor een boek dat al weer wat langer geleden – in 2006 – verscheen in onze zusterkerken in Canada, de Free Reformed Churches. Een van de predikanten daar, ds. D.H. Kranendonk, wijdde een studie aan het gedachtengoed van de professoren J.J. van der Schuit, G. Wisse en L.H. van der Meiden. De titel van deze studie, die verscheen in de serie *Free Reformed Studies*, luidt *Vital Balance. The Pursuit of Professors J.J. van der Schuit, G. Wisse, and L.H. van der Meiden*. Zover ik kon nagaan, is deze studie nooit besproken in Bewaar het Pand, al bleef ze niet helemaal ongenoemd (ds. A. van der Weerd attendeerde er in 2017 op, toen hij schreef over 'Honderdvijfentwintig jaar Christelijke Gereformeerde Kerk').

De studie van ds. Kranendonk is zorgvuldig opgebouwd. Ze bestaat uit drie delen. In het eerste deel, met als titel *A Gracious Context*, belicht de auteur de historische, kerkelijke en biografische context waarin het werk van Van der Schuit, Wisse en Van der Meiden gezien moet worden. Hij schrijft in dat verband over de Reformatie en Nadere Reformatie, de Af scheiding en het kerkelijke leven in de tijd van genoemde hoogleraren.

Het tweede deel is getiteld *A Vital Theology*. Ds. Kranendonk geeft hier een inleiding in (onderdelen van) de theologie van Van der Schuit, Wisse en Van der Meiden. Hij belicht vooral wat zij hebben geschreven en geleerd als het gaat over de verbonden, en over de vraag hoe zondaren zalig worden. Bijvoorbeeld het werk van Christus voor Zijn volk en het werk

van Christus in Zijn volk komen hier aan de orde. Maar ook thema's als zondekennis en het ondervinden van Gods verlossende genade.

Terecht duidt de auteur de theologie van de drie hoogleraren aan als *Vital Theology*: een gezonde, levenskrachtige theologie. We kunnen de theologische inzichten van deze hoogleraren alleen maar tot onze schade negeren. Daarom zou het wenselijk zijn, als het verzameld werk van genoemde professoren eens uitgegeven wordt, zoals dat bijvoorbeeld ook gebeurd is met het oeuvre van prof. Kremer en – in hervormde kring – van dr. A. van Brummelen.

Het derde deel van Kranendonks studie draagt als titel *A Balanced Preaching*: een evenwichtige prediking. Wat Van der Schuit, Wisse en Van der Meiden hebben geschreven over de prediking (hun homiletische theorie) en hoe ze zelf hebben gepreekt, wordt hier vanuit vijf gezichtspunten bezien: Schriftuurlijke prediking; Christusprediking; Bevindelijke prediking, Verbondsprediking, De persoon van de prediker.

Deze studie vormt mijns inziens een waardevolle inleiding op het gedachtengoed van Van der Schuit, Wisse en Van der Meiden. De literatuurlijst aan het einde van de studie maakt duidelijk, dat Kranendonk de Nederlandstalige bronnen zorgvuldig heeft geraadpleegd. Ook secundaire Nederlandstalige literatuur is door hem bepaald niet veronachtzaamd. Zo vindt u heel wat verwijzingen naar wat over de geschiedenis van onze kerken geschreven is door A. Baars, P. den Butter, J.M.J. Kieviet, W. van 't Spijker en M.C. Tanis, om enkele voorbeelden te noemen.

Ik spreek de wens uit dat dit boek, dat ten onrechte onopgemerkt bleef in de Nederlandse kerkelijke pers (op digibron vond ik alleen de al genoemde – en terecht – vermelding van dit boek door ds. Van der Weerd), een Nederlandse vertaling krijgt. En dat het dan niet alleen door (aanstaande) predikanten, maar ook door ouderlingen en diakenen en andere geïnteresseerde gemeenteleden

gelezen en verwerkt wordt. In deze tijd van veel theologische oppervlaktigheid en verwarring is het woord van de Hebreeënschrijver bijzonder actueel: *'Gedenkt uw voorgangers, die u het Woord Gods gesproken hebben; en volgt hun geloof na, aanschouwende de uitkomst van hun wandel. Jezus Christus is gisteren en heden Dezelfde en in der eeuwigheid. Wordt niet omgevoerd met verscheidene en vreemde leringen'*. Tot dit gedenken, waartoe het Woord ons oproept, behoort ook het kennisnemen van een boek als dat van Kranendonk. We mogen de auteur, die inmiddels door de *Free Reformed Churches* werd aangesteld ten dienste van de predikantsopleiding met de verwachting dat hij zijn werk zal doen aan het *Puritan Reformed Theological Seminary*, dankbaar zijn voor deze studie.

Ik sluit af met (de vertaling van) een citaat uit Kranendonks boek: *'Een jonge student vroeg Wisse eens hoe je bevindelijk kon leren preken. Wisse was niet zo gecharmeerd van de formulering van deze vraag, maar antwoordde met drie aanwijzingen: Ten eerste, bestudeer de praktijkale theologie van de 'oude schrijvers'. Ten tweede, acht uzelf niet te hoog om aan de voeten van Gods ervaren kinderen te zitten. Ten derde, 'zoek persoonlijk veel omgang in het verborgene met de Heere Zelf'. Elders geeft hij deze drie punten van advies pas nadat hij benadrukt heeft wat Augustinus lang geleden verklaarde: 'De eigenlijke leerstoel... staat in de hemel'.'*

ds. A.J.T. Ruis

Naar aanleiding van: D.H. Kranendonk, *Vital Balance. The Pursuit of Professors J.J. van der Schuit, G. Wisse, and L.H. van der Meiden (Free Reformed Studies)*, 188 pag., paperback, \$9,-.

Te bestellen via www.heritagebooks.org.
J.J. van der Schuit

Vragen voor u.

Ik heb het wel eens meer zo gedaan dat ik onze geachte lezers een of meerdere vragen voorlegde en waarop ik veel reacties kreeg. Het werd zowel door de lezers als door mij gewaardeerd. Nu heb ik een viertal vragen voor u. Degene die wil reageren per post, mijn adres is Waterwegstraat 64, 3363 CT Sliedrecht. Wilt u per mail reageren kan dat via: ds.hoefnagel@gmail.com

Hier komen ze dan. De eerste vraag gaat over Jozef, de onderkoning van Egypte, op het moment dat hij zich bekend maakt aan zijn broeders. Hij zegt dan: "Ik ben Jozef! Leeft mijn vader nog?"

Wat een schrik voor de broers, wat een opluchting voor Jozef, wat een blijdschap tenslotte bij iedereen, vooral bij de oude Jakob.

Waar het mij nu om gaat is de vraag van Jozef: Leeft mijn vader nog? Hoe kan hij dat nu toch vragen? Juda heeft hem dat toch zojuist in een vurige en emotionele rede uiteengezet? Als Benjamin als slaaf in Egypte zou achterblijven zou vader Jakob grote jammer overkomen, zei Juda, Genesis 44:34 tot en met Genesis 45:3. Natuurlijk heb ik er zelf ook over nagedacht, net als u. Maar ik zou dan nu graag uw gedachten hierover willen weten. Het is en blijft een mooie en aansprekende geschiedenis met allerlei lijnen naar de meerdere Jozef toe.

Een volgende vraag: Daarvoor gaan we naar Markus 13:32. In dit gedeelte horen we de Heere Jezus spreken over de wederkomst en de dingen die daaraan vooraf zullen gaan. Die dag zal zeker komen, alleen weten we niet wanneer. Er zijn in het verleden altijd mensen geweest die meenden te weten wanneer die dag zou aanbreken, soms heel exact. Maar altijd werd weer vervuld: van die dag en dat uur weet niemand. In de genoemde tekst lezen we: "Maar van die dag en die ure weet niemand, noch de engelen, die in de hemel zijn, noch de Zoon, dan de Vader". U voelt de vraag al aankomen: weet zelfs de Zoon het tijdstip van de grote dag van Zijn wederkomst niet? Dat is toch onmogelijk? Hoe moeten we deze woorden lezen? Overigens hoop ik dat u het boek 'Bestemming bereikt' van de hand van ds. P. den Butter hebt. Op allerlei Schriftgedeelten wordt ingegaan, ook op de allerbelangrijkste vraag of we bereid mogen zijn. Juist omdat de Heere zal komen als een dief in de nacht.

Dan de derde vraag. Daarvoor gaan we naar bijvoorbeeld Markus 9:2 en volgende, waarin het gaat over de verheerlijking van Christus op de berg. De discipelen die Jezus meenam om van die verheerlijking getuige te zijn, Petrus, Jakobus en Johannes zijn in slaap gevallen. Maar als ze bij het hemelse licht ontwaken zien ze hun Meester samen spreken met twee anderen. Petrus roept dan uit (en hij weet op dat moment niet wat hij zegt en doet) dat hij bereid is drie tenten op te zetten: voor Jezus een tent,

en voor Mozes en tent en voor Elia een. Maar hoe wist Petrus op dat moment dat het Mozes en Elia waren? Hij had wel gelijk, het waren inderdaad Mozes en Elia, ook met verheerlijkte lichamen, maar hoe wist Petrus hun namen? Een vraag die hiermee samenhangt en die ik gelijk ook maar even naar voren breng is deze. We weten dat Elia niet gestorven is, maar met een vurige wagen ten hemel is gevaren. Maar Mozes is toch wel gestorven en begraven? Of moeten wij de woorden: 'niemand heeft zijn graf geweten', opvatten als een aanduiding dat hij geen graf heeft gehad? Maar er staat toch: en Hij begroef hem? Zie Deuteronomium 34:6. Toch wel wonderlijk allemaal, vooral als we lezen dat de Heere Mozes begroef.

Afijn, genoeg om over na te denken. Ik ben benieuwd naar uw reacties, welkom hoor! Nee, de Bijbel is geen boek met puzzels die wij op moeten lossen, maar een zorgvuldig lezen van Gods Woord kan ons wel voor vragen stellen. Als we maar bedenken waar het in het leven op aan komt. Namelijk om een verlicht verstand om door de Heilige Geest te leren verstaan waar het op aan komt in ons leven, namelijk op de persoonlijke kennis van de Heere Jezus Christus. Welnu, daar gaat nu mijn laatste vraag over. Daarvoor gaan we naar Filippen 3:10, waar de apostel Paulus zijn verlangen uitspreekt: "Opdat ik Hem kenne". Kende hij Christus dan al niet? Paulus getuigt (bijvoorbeeld) toch zelf: "en ten laatste van allen is Hij ook van mij, als van een ontijdig geborene gezien", 1 Korinthe 15:8. En een overdenking van deze woorden brenge ons tot de vraag: mag ik zelf persoonlijk Hem kennen en is dat ook de begeerte van ons hart geworden?

Tenslotte: bij een eerdere gelegenheid waarop ik onze lezers vragen voorlegde kreeg ik wel eens de reactie, maar weet u dat dan niet? Zo in de geest van: Zijt gij een leraar Israels, en weet gij deze dingen niet?, Johannes 3:10. Nu, ik weet inderdaad niet alles. Die indruk ontstaat makkelijk als je in ons blad geroepen wordt allerlei vragen te beantwoorden. Maar nee hoor, ik moet ook op zoek naar antwoorden. Ik schud in ieder geval niets uit mijn mouw. Maar de bedoeling van mijn vragen is vooral: ik wil uw stem wel eens horen. Heel graag zelfs. Sterkte en zegen en tot de volgende keer.

Ds. K. Hoefnagel

10 De Generale Synode - 4

Opnieuw moesten veel agendapunten van de Generale Synode worden uitgesteld vanwege COVID-19. De tweede besmettingsgolf maakte een fysieke vergadering opnieuw onmogelijk. Daarom werd er op donderdag 28 januari jl. weer digitaal vergaderd.

Een groot deel van deze vergadering ging -alweer- over het vergaderen. Volgens sommigen gaat de synode nu al zo lang duren, dat het beter is om de kwesties vrouw en ambt en kerkelijke eenheid door te schuiven naar de volgende synode. De vorige vergaderdag, 29 september jl., ging over exact dezelfde vraag. Toen sprak de overgrote meerderheid van de synode zich tegen doorschuiven uit. Nu vonden sommigen dat er nieuwe omstandigheden zijn ontstaan die herziening van dat besluit noodzakelijk maakten. Je kon merken dat de synode zich overvallen voelde door dit verzoek. Uit verschillende vragenronden werd duidelijk dat veel afgevaardigden nog steeds geen uitstel wensen. Ondergetekende heeft gewezen op het feit dat de zogenaamde 'pauzeknop' een utopie is gebleken. Vorig jaar was aan de kerken gevraagd om gedurende de synode geen besluiten te nemen die tegen de geldende kerkelijke besluiten zouden ingaan. Maar inmiddels hebben Hilversum en Arnhem toch vrouwelijke ambtsdragers bevestigd. En Deventer staat op het punt om dat te doen. Als de kwestie vrouw en ambt wordt doorgeschoven, zullen naar verwachting nog

meer gemeenten dat doen en wordt de zaak alleen maar complexer. Besloten werd dat het moderamen binnenkort met een voorstel komt. De synode zal dus nog een keer digitaal moeten vergaderen.

Overduidelijk is wel dat de situatie steeds zorgelijker wordt in de CGK. Dat werd onderstreept door het initiatief van zes predikanten om een oproep tot eenheid te ondertekenen. In de brief d.d. 11 februari jl. werd de vrees uitgesproken dat de CGK op scheuren staat. Men vroeg om elkaar vast te houden en plaatselijke gemeenten de vrijheid van exegese te gunnen. Ons bestuur heeft bezwaar gemaakt tegen die oproep, onder andere omdat dit zou kunnen betekenen dat zij ruimte vragen voor de vrouw in het ambt.

Er ligt op dit moment een grote verantwoordelijkheid bij het moderamen. Wat zal hun voorstel worden? In de vergadering werd gesproken over de volgende synode. Maar zal die volgende synode er überhaupt wel komen? Zal de CGK, zoals we die nu kennen, er nog wel zijn? De Heere weet het. We bidden om wijsheid voor de synode en het moderamen.

Katwijk, ds. M.A. Kempeneers

BOEKBESPREKINGEN

Ds. D.E. van de Kieft, Het enige fundament, gebonden, 107 blz., € 12,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978 90 8718 3547.

De auteur is sinds september 2018 predikant van de Gereformeerde Gemeente in Nederland op Urk. Het boek bevat vier preken. In de preken klinkt duidelijk door dat het huis van onze hoop gebouwd moet

zijn op het enige Fundament, Jezus Christus en Dien gekruisigd. De oproep tot bekering, de mogelijkheid tot bekering, de noodzaak van de waarachtige bekering en het roemen in het kruis van de Heere Jezus Christus worden onder woorden gebracht. We geven enkele zinnen door uit de toepassing van de eerste preek (blz. 30) "Geliefden, de ware bekering is ten eerste een dure plicht. We zijn honderd procent verantwoordelijk. Ten tweede is de ware bekering een grote onmogelijkheid. Het is dus honderd procent onmogelijk. In de derde plaats is de ware bekering een Goddelijke gave. Dus voor honderd procent genade."

Ds. W. Silfhout, De Knecht, Jesaja 53 en de Joden, gebonden, 158 blz., € 14,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978 90 8718 4643.

In dit boek komt de visie van de Joden op Jesaja 53 aan de orde. Zij passen dit hoofdstuk toe op de verdrukking van het Joodse volk. Christenen beschouwen dit

hoofdstuk als een profetie over Christus, de lijdende Knecht des Heeren. Ds. Silfhout kiest voor de christelijke uitleg van dit Bijbelgedeelte. In het laatste deel van het boek staan getuigenissen van Joden voor wie Jesaja 53 een belangrijke rol speelde bij het komen tot het geloof in Jezus Christus als de beloofde Messias. De auteur beschrijft hoe Jesaja 53 voor de onder ons bekende Christiaan Salomon Duijtsch (1734-1797) betekenis heeft gekregen. In 1762 las hij voor het eerst Jesaja 53. We citeren enkele regels van blz. 118 "Daar zag hij klaar en duidelijk dat de profeet Jesaja hier uitdrukkelijk spreekt van de Messias:

dat Hij voor onze zonden lijden en sterven moest, ook veracht en bespot moest worden." Wie zich wil verdiepen in de Joodse en christelijke opvatting van Jesaja 53 treft in dit boek veel gegevens aan voor de juiste visie op dit Bijbelgedeelte.

Gerardus van Aalst, Wat is een waar geloof, Proeve des geloofs, gebonden, 128 blz., € 14,95, Uitgeverij De Banier in samenwerking met Stichting Gereformeerd Erfgoed, Apeldoorn, ISBN 978 90 8718 5053.

Ds. Van Aalst (1678- 1759) was predikant in Vuren en Dalen, Sommelsdijk en West- Zaandam.

De laatste gemeente heeft hij bijna 40 jaar gediend. Het boekje is hertaald en zo toegankelijk gemaakt voor jong en oud in onze tijd. De oorspronkelijke titel luidt: 'Proeve des geloofs.' Het kwam uit in 1749. Vraag en antwoord 21 van de Heidelbergse Catechismus wordt behandeld: 'Wat is een waar geloof?' in de omschrijving van het ware geloof is grote overeenkomst met Abraham Hellenbroek in het bekende catechisatieboekje van hem. Van Aalst spreekt over een langzame groei en wasdom in het geloof. Niet alles wordt direct verstaan en begrepen. Hij onderscheidt een toevluchtnemend vertrouwen, een overgevend vertrouwen en een rustend vertrouwen. Op een pastorale wijze wordt ingegaan op zienvragen die er leven omtrent dit onderwerp. Van Aalst maakt ook onderscheid tussen de uitgaande daad en de wederkerende daad van het geloof. Dit boekje is zeker het lezen waard.

Laura Zwoferink, Laat de kinderen tot Mij komen, gebonden, 29 blz., € 10,50, ISBN 9789033130625. De God van Jakob, gebonden, 29 blz., € 10,50, ISBN 9789033130618.

Uitgeverij Den Hertog, Houten. Deze mooi uitgevoerde boekjes zijn geschikt om voor te lezen vanaf 4 jaar en om zelf te lezen vanaf 7 jaar. Aan het eind van elk hoofdstuk

staan vragen om zelf over na te denken of om samen over na te praten.

A.B. Goedhart, De dominee van Buchenwald, paperback, 156 blz., € 11,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978 90 8718 2960.

Het indrukwekkende boekje gaat over ds. Paul Scheider (1897-1939) die zich verzette tegen het nationaalsocialisme, zich aansloot bij de Bekenkende Kirche, meer dan eens gearresteerd werd en op 18 juli na een jaar van eenzame opsluiting en tal van martelingen door een kamparts werd gedood.

Van de redactie

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V. donderdag 25 maart 2021. Kopij graag binnen donderdag 11 maart 2021.

CBB

'Bewaar het Pand' is voor mensen met een leesbeperking beschikbaar bij de CBB (Chr. Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden). Tel. 0341- 565499, e-mail info@cbb.nl

AvH

VAN STAVEREN
begrafenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Vraag vrijblijvend het boekje
"Mijn Laatste Wens".

www.vanstaverenbegravenissen.nl
info@vanstaverenbegravenissen.nl

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting Bewaar het Pand.

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. A. van Heteren,
Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kievit

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978
E a.vanheteren@kliksafe.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116
E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.
Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.
Abonnementsprijs € 29,00,- per jaar.
Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 34,-per jaar.
Advertentietarieven op aanvraag.
Contactadres Canada:
D. Kleinjan Tel. 905-627-8556
mail: bewaarhetpand@hotmail.com

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.
Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk 1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.

SGV

Stichting Gemoedsbezwaarden tegen Verzekeringen

De Stichting Gemoedsbezwaarden tegen Verzekeringen heeft als doel individuele en collectieve voorlichting geven aan en belangenbehartiging van gemoedsbezwaarden tegen verzekeringen.

Voor € 10,00 per kalenderjaar bent u donateur van de stichting en steunt u haar werk. U krijgt dan de door de stichting opgestelde praktische en principiële brochures gratis toegezonden. Ook ontvangt u enkele keren per jaar een nieuwsbrief met daarin actuele informatie.

Telefonische vragen en donateuraanmelding tijdens kantooruren:
0488 - 44 91 54, of via e-mail:
voorlichting@gemoedsbezwaarden.nl

**DE BIJBEL
EEN VERGETEN BOEK?**

Het grootste aantal Duitsers beschouwt de Bijbel als een boek voor oude, zieke of eenzame mensen.

Zie onze website www.svvhed.org voor informatie of een presentatie.

Voor giften aan de
St. Vrienden van Heidelberg en Dordrecht:
NL35 ABNA 0548 9879 20

UW ADVERTENTIE IN **KLEUR**?*

Neem contact
op met de
administratie!

* Alleen mogelijk op de achterzijde.